

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Matthaei Tympii Aureum Specvlvm Principvm,
Consiliariorvm Ivdicvm, Consvlvm, Senatorvm, Et Aliorvm
Magistratvum Cvm Ecclesiasticorum tum Politicorum
omnium**

Tympe, Matthäus

Coloniae Agrippinae, 1617

68 Non fidem solum Catholicam propugnare sed fidem etiam politicam in publicis & priuatis rebus datam seruare.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52641)

SIGNVM LXVII.

NON PERMITTERE, VT
dies festi violentur.

A Nno Christi 469. Imp. Leo de sanctificatione
Festis diebus eiusmodi promulgant
tionem: Dies festos, Maiestati altissime debitos,
nullis volumus voluptatibus occupari, nec
villis exactionum vexationibus profanari. Dem-
nicum itaq; diē ita semper honorabilem decernimus
venerandū, vt à cunctis executionibus ex-
ferur. Nulla quemquā vrgeat admonitio, nulla
deuissiois flagitetur exactio, taceat appa-
aduocatio delitescat, sit ille dies à cognatione
alienus, præconis horrida vox silescat, respon-
ē controuersijs litigantes, & habeant foederum
teruallum, ad sese simul veniant aduersarij
timentes, subeat animos vicaria poenitentia
conferant, transactiones loquantur. Nec
tamen religiosi diei oria relaxantes quæ-
patimur voluptatibus detineri. Nihil eode-
sibi vendicet. Scena Theatralis, aut Circensium
tamen, aut ferarum lacrymosa spectacula.
Vide Theatrum hist.

SIGNVM LXVIII.

FIDEM CATHOLICAM PROFI-
nare, & fidem politicam in publicis
priuatis rebus datam seruare.

*Sine fide, ait Paulus ad Rom. 11. impossibile est
placere Deo: cur ergo sine fide verum placere*

populi Magistratus: cur in Curia ciuitatis Catho-
lice votum & vocem haberet acatholicus? Quis
in turbida aqua, ait S. Ambrosius, 2. de Off. c. 8. &
12. potum petat? quis in cœno fontem requirat?
quis vtilem alienæ causæ iudicet, quem videt
inutilem vitæ suæ? Quonam modo potes iudicare
consilio superiorem, quem vides moribus in-
feriorem?

Vide Tri-
phum Viri.

Adhæc vel nuda Magistratus verba oraculorū
iustar esse debent, quibus plus in sit firmitatis ac
constantie, quàm alteri cuius obligationi. Et:
Fides est iustitiæ ac omnium confœderationum
fundamentum, (Cic. 1. & 3. de Offic.) & sanctis-
simum humani pectoris bonum. (Seneca epist.
89.) Vnde Romani Fidei imaginem in Capito-
lio proxima Ioui, seu prope Iouis simula-
chrum, teste Catone Censorio, religiosissimè
collocabant: vt enim ille tutor humani gene-
ris tunc credebatur, sic & Fides; nec vlla res,
ait Cic. vehementius Remp. quàm illa conti-
nuit. Quia, vt inquit Arist. in Rhet. ad Theod.
cap. 15. infirmatis violatisque pactis, tollitur in-
ter homines omnis commerciorum vsus. Hinc
Istoc. Orat. ad Nicoclem de Regis Instit. Perpe-
tuo, inquit, in id studium incumbas, eam-
que reuerentiam præ te feras, vt verbis tuis
maior sit fides, quàm aliorum iuramento. Eu-
ripides. Res pulchra est lingua, cui fides in-
est.

Cic. 3. de
Offic.

1. Hinc Attilius Regulus fide data hostibus, ma-
luit dirum supplicium in manu Carthaginen-
cum subire, quàm fidem datam violare. Cic. 1. de
Offic. Cell. lib. 6. c. 4. Val. lib. 9. c. 1. Augustin. lib. 18.
de Civ. Dei c. 3.

2. Ale-

2. *Alexander Macedo* cū ab eo res quædam contra fidem datam posceretur, respondit, Principem non decere à fide discedere.
3. *Alphonsus Rex Arag.* tantum valere dicendum Principum verbum ad fidem seruandam, quantum priuatorum iurandum. *Panor. lib. 1. de re dictu & factu, apoph. 58. Vide Panarium Bularbo iuramentum, & Petrum Ribad. de Principi Christ. lib. 2. c. 35.*
4. *Franciscus I. Gallia Rex*, dum Carolus Cæsar, citatis equis, paucis sociatus comitibus in Flandros rebellantes, seu turbidos Gandenses properaret, & sola Regis fide nixus, Lutetiam reciperet, ac suaderent nonnulli ab eo quædam extorquendum nunc inermi, & auiculam cuiusdam inclusam retinendam, memoria dignum responsum dedit: *Absit, absit à nobis tam turpis & infamia perfidia nota. Etiamsi fides toto Orbe exulet, in Regibus tenenda est, qui ea sola astringi possunt, qui nullo metu, nulla pœna, nisi virtutu & fidei uerentia, ut eam præstent, cogi possunt: alioquin pœna coercet, Principes pudor & fides.*
5. *Ioannes Valesius Gallia Rex* in prælio ab hostibus captus, & fide de reuertendo data dimissa, si minus pacta implerentur, cū omnia petere non posset, quæ conuenerant, ad hostem se re maluit, quàm fidem violare, cū tamen obsidem dedisset. Sciebat enim se nexu fidei & promissionis non liberatum, tamen si filium obsidem reliquisset. Cū enim obsides sunt in partibus deiussorum, qui principali accedunt obligationi, quo magis aduersario cautura sit, non tollant illi principalem obligationem. *Belle foretus.*
6. *Amurathes Turcarum Imp.* cū à filio suo

garetur, ne Dibrensiū praesidium, iuxta fidem datam, per medium suum exercitum incolume ire permitteret, cum tot mala ab ipso perpeffus esset, filio nequaquam acquieuit, sed respondit, nullam inter mortales necessitatem esse maiorem quam fidei seruandae, qua sublata, neque imperia, neque aliud quidquam permanere, & in claro Principe, qui magnarum rerum imperia spe & animo complexus est, aut veram, aut simulatam saltem fidem esse debere, vt hominū conciliantur, & alliciantur ingenis. Perfidiā enim & feritatem destruere regnā, vrbes, populos. Homines beneficijs & liberalitate esse deuinciendos, crudelitate atque odio apud ipsos nihil profici. *Martin. Barl. vide Theat. hist. de Sædis.*

7. *Theodosij Imp.* tam certa fuit beneficiorum promissio, vt iam accepta viderentur cum sponderet: vota enim hominum non fallebat, aut fatigabat, nec muneribus adhibebat (vt *Pacatus* loquitur) artem difficultatis. Nam, vt *Neoptolemus* ait, apud *Sophoclem*,

Promissam temerâsse fidem, exprobratio magna est.

8. Cum *Sigismundus Imp.* veterano militi promissa exigenti dixisset: *immoderata fuit, amice, petitio tua, respondissetque miles: Poteras negare cum peterem; nunc autem sine turpitudine quod promissum est rescindere non potes, subiicit Imp. Si ex duobus alterum nos facere oportet, rerum quam famæ iacturam potius subibo. Certè Princeps est vnum habere calamus, & vnam linguam. Vnde *Dauid Rex* ait: *Psalm. 88. Irrita non factam qua de labijs meis processerunt.**

Promissa tamen iniqua, aut turpia nō sunt seruanda.

uandā. Deus enim turpium & inhonestarum
 ctionum sponsor esse nequit: imò interdum et
 contra officium fidem seruare. (Ambr. 1. de Offic.
 Cic. 3. de Offic.) Isidorus (22. q. 4. c. in malis & cae-
 tera) ait: In malis promissis, rescindenda sunt
 turpi voto, *muta decretum*: quod incaute vobis
 ne factas. Turpis est promissio, quae scelere
 impletur. Itaque longè iustius fecit Dauid, quod
 non stetit iuramento de perdendo Nabal, quam
 Herodes, qui propter iusturandum occidit Sa-
 annem Bapt. (q. 4. c. quod Dauid.) Agefilam
 cæd. Rex cum vrgeretur improbè à quodam
 promissum præstaret, atque idem crebrò repo-
 ret, quasi nefas esset negare, respòdit: *Rectè
 scitum est quod petis, faciam; sin minus, nequaquam
 faciam: non enim promisi, sed dixi.* Plut.

Alphonsus Arragonia Rex cum quidam ei dicit
 ser decere Principem non ea solum quae verè
 promissit præstare, sed & ea, quae vel non
 maui, respondit: *Rectè dicis, sed decet etiam
 tentes, vt ea tantum à Principibus efflagitent,
 sunt iusta, & honesta; sin minus, satius est promissum
 non stare, quàm in leges iustitia peccare.*

Ges.

Maximè seruanda est fides in foederibus.
 1. Romani foedus feriebant foedata per sacra
 porca, hoc est, de saxo contusa, cum impreca-
 tionibus, vt sic cæderentur, qui rupto foedere à pro-
 missa fide discederent.

2. Philippus Maced. Rex tantum foederibus
 buit, vt suas cū Romanis pactiones singulis
 bus bis in memoriam reuocari, atq; adeo
 sibi curaret. Vide Ioan. Molanū de fide Re-
 bus seruanda. c. 4. 5. 11. & P. Heribertum Ro-
 dum de fide hæreticis seruanda.

3. *Augustus Casar* cū maximum præmiū promittisset ei, qui *Crocotā* latronum Principē ei exhiberet, *Crocotas*, re intellecta, Augustū adire, & promissum præmiū petere non dubitavit, qui non modò veniā latroni, sed etiā impensum præmiū, decies sestertium (25. millia Philipp. siue ducentorum Italic.) dari iussit. Dio lib. 56.

4. Erant *Ferdinando I. Hispania Regi* filij tres, *Alphonsus*, *Garcias*, *Sanctius*: hic ut erat natura violentior, patre mortuo, cœpit fratres exagitare, & *Alphonsum* Monasterij sepris occludere. Qui confugit ad *Almenonem* *Toleti* Regē Maurum, benignè recipitur; dum illic est, accidit ut capilli eius (præsente *Almenone*) sic erigerentur, ut quamvis manu pressi non subsiderēt. Id Mauri vates prodigij loco acceperunt, quasi ad imperiū *Toletanum* quandoque erigeretur *Alphonsus*. Regem itaque hortantur, ut tollat eum è medio. At illerantum absfuit, ut illorum cōsilio acquiesceret, quin non multo post, fratre *Sanctio* ex infidijs trucidato, Regno illum restitueret, viaticū præberet, & se illi itineris comitem aliquanto præberet. Nouem, vel circiter, annis post, mortuo *Almenone*, eiusq; filio primogenito, *Alphonsus* eius regni adit hæreditatem, in quo paulo ante seruus quodammodo detinebatur.*

*Providentia
Divina.*

Etiā autem, si per hostem stet, quò minus contentorū fides seruetur, fidem fallere licet. Nam: *Annal. Hispan. An. no 1070.*

Fallere fallentem, fraudemq; repellere fraude,
Exemploq; licet ludere quemq; suo:

In his, quæ vna & eadem sponsione comprehensa sunt, & in promissionibus, quarum altera alterius causa facta est; tamen perfidiam perfidia vlcisci, semper turpissimum fuit: inò fides

fides nullis ex causis violanda est, aut labefacta. Nam, quid aliud est fidē fallere, inquit Deo Ioan. à Chokier, in *Thef. Pol. lib. 2. c. 14.* (ex quo hæc delibo.) quam omnem pietatē, omnem religionem euertere? quam naturā legem, & que iura omnium gentium violare? quam violere ē vita vitæ societatem? Quid minus dicit Principem, quam doli, fraudes, insidias, quæ consilia sua non ad humanæ societatis finem sed ad rem suam vafre referre? *Agesilau* dicebat: Regiæ dignitati non astutiam, sed bonitatis excellentiam conuenire. (*Xenoph.*) *Solomon Rex* prudens ait Prou. 17. Non dicit Principem labium mentiens. Tertull. lib. 2. ad *Marc.* Improbi hominis est mendacio fallere quod ædificare mendacium sine demolitiōe veritatis nemo queat. Lactant. *Mendacium* semper aut fallit, aut nocet. Vide de Mendacio, & de veritate.

Ne publico quidem bono fraudes committendæ sunt. Deut. 25. *Dominus auersatur omnem iniustitiam.* Syr. ait c. 7. *Ne vis mētri omnem mendacium,* (etiam, vt ait Augustin. *epist.* 8. & 9. in Dei laude.) Ipsa naturæ principia suggerunt bonos bene agere oportere, ac sine fraudatione vnde & ipsi Ethnici inhonestum vtile esse peragârunt. (*Cic.* 3. *de Offic.*) *Thucyd.* lib. 4. *de* Fraus cum omnibus foeda est, tum verò ipsa maiori dignitate præditi sunt; imò foediore quàm aperta violentia: quia vis iure potentia inferre. Hinc *Alphonsus Arrag.* Rex cum demum Principem laudabat, cuius simplex verbum tantum dixi, ad fidem valeret, quantum priuatorum minimum iurandum.

9. 2. c. Om.
ne.

Adhuc fidei violatores, fraudulentis, atque perfidi grauissimis diuinitus mactantur supplicijs, cum non modò in Deum impij sint, sed etiam totius humani iuris & generis euerfores. Aristoteles in *Rhet.* ait: Periurium, & diuinam ultionem, & humanam infamiam incurrere. Demosth. *Olynt.* 11. Fieri non potest, vt iniustus, periurus, & mendax potentia firmam retineat; quia (*Val. 9. c. 6.*) occultum & insidiosum malum, perfidia, tantum incommodi humano generi adfert, quantum salutis bona fides praestat: imò hoc magis est detestandum, quo magis occultum, & ineurabile. Nam aperta odia armaq; palam depelluntur, fraus & dolus obscura sunt, eoque ineurabilia. *Tac. 4. hist.*

Qui alteri fallaciam intendit, is eadem non ratio perit. Hesiod.

*Qualia vir parat, talis manet exitus illum:
Arte alium qua quis capiet, capietur eadem.*

Tissaphernes Persarum Dux cum Agesilao foedus non ex animo, sed metu, percusserat, hac lege, vt Graecas ciuitates sineret liberè suisque vivere legibus. Mox ingentibus copijs à Rege suo accersitis, bellum illi denuntiauit, ni Asia decederet. Hoc foedus violatum libeater arripuit Agesilaus, Legatis hilari vultu respondens, se magnam habere gratiam Tissapherni, quòd perimio suo & Deos, & homines sibi inensos reddidisset, aduersa verò parti propitios. Rectè sentit, absque prouidentia Dei nihil geri in rebus mortalium, magisque fidendum diuino favori, quam humanis consilijs, aut viribus. Ceterum exercitum mouit velut in Cariam impressionem facturus, quò cum Tissaphernes, ignarus doli, cogeret

geret militem, Agefilaus repente mouit copias in Phrygiam, vbi cum multas cepisset urbes magnamque pecuniarum vim abstulisset, dedit amicis: *Fœdera quidem violare prater causam impium est, ceterum hostibus imponere & iustum est, & lucrosum.* Vir bellandi audax, ab iniuria tamen bello abhorrebat, nec eius suscipiendam causam dare voluit, datam feliciter arripuit, turpe putauit dolis in illū uti, qui violato fœdere periurio fefellisset & Deos, & homines.

Cum Ladislaus Vngarorum Rex instinctu naturæ fœdus cum Amurate factum temere legisset, ipse cum triginta millibus perijt. *Act. lib. 6. hist. Vngar. Dec. 3. Ionius in Amurate. Perijt hæc in Theatro hist. Saepe etiam perditione boie, omnique posteritate (firmis alioquin perij fundamentis) destituuntur.* Hinc Silonius Prou. 10. *Nomen impiorum putrescit.* Et Sicut

Vide Hom.
Iliad. 8.

Cessare facit Deus memoriam eorum a terra. Saepe etiam iustæ vindictæ Deus delictorum peccatorum posteros conuertit. Eurip.

Crimina saepe luunt nati scelerata parentum.

Plut. *de sera Nū vind.* Qui ex scelerata non stirpe, hunc decet, quæ admodum in hereditate alieno, ita & in prauitatis succedere supplicium.

1. Hispanus quidam Praefes cuiusdam oppidi mediolanensis, cum Nobilem quendam captiuum videret, coniuxq; eius liberationem, oblata pro magna pecunia, peteret, Hispanus hac condicione se ei redditurum maritum promisit, si prouentum copiam ipsi faceret, quod cum obtinisset, maritum reddidit, sed prius interfectum.

Perfidia
mer. 15.

Quare delata ad Gonzagam summum Ducem Mediolanensis Praefectum, in Hispanum maritum

conijcit, cogitque eum ducere interfecti nobilis coniugem. Ducta illa, reque deliberata, Hispanum capitali supplicio affecit, & porro omnes eius facultates mulieri attribuit.

2. Cum *Albertus Brandeburgicus*, bellis inter *Carolū V.* & Gallos fauientibus, perfidiā cōmissoriā patrasset, mordicante conscientia, veniā rediendi in Germaniā, atq; induciās sui purgādi ab Ordinibus petit, verūm nequitiā eius ferre amplius nō valente Nemesi, vitā ipsius stamē inopinanter abscidit, egregio rerū humanarū inconstantia & vltionis exēplo; cū is, qui tot hominū amatorū millibus circūfusus, nominis sui formidine omnia olim cōpleuerat, & Germaniā omnē ferē praeda exposuerat, mox, alternante vices fortuna, à cunctis desertus, tæcti receptus in præsidii fidei Cæsaris, in extrēma miseria, hostibus ipsiū despicibilis, vitā finiuit. *Thuanus 12. hist.*

3. *Dania Rex Chyistiernus II.* Procerū quorundā factione Suetici regni gubernacula cū suscepisset Anno 1560. contra datā fidē, sacra Synaxi firmatā, in regia Holmensi 94. Proceres, ad conuiuiū euocatos, capite mulcauit, corporaq; inhumata toto triduo ante Prætorii iacentia, tandē extra urbem cremauit. Verūm pro tam nobili in suos perfidia crudelitate, Suetica plebs regno illum exterminauit. *Ioan. Mag. lib. 4. Olau 8 c. 39.*

4. Cū *Ludouicus Burgundia Dux* in Italiam *Adnerus Berengarium II. Imp.* descendisset, ab eo praelio superatus & captus, magna Berengarii humanitate liberatus est, pacta tantūm lege, vt se vno cum copijs in Italiam non reuertetur. At *Ludouicus*, flocci promissa faciens, in Italiam haud multò post, ingen-

Et 2 tibus

tibus munitus copijs redijt. Verùm ab eodem Berengario rursùm superatus, captus & lumbus priuatus est. *Bapt. Fulg. 9.*

5. Cùm *Tassilo Boiorum Rex*, gener *Desiderii Longobard. Regis*, aduersus *Carolum Magnum* infeliciter pugnâisset, coactus est cum *Carolo* pacisci: verùm non multo post *Tassilo*, uoluntatis pactis, & fœdere cum vicinis *Hunnis* & *Uariis* inito, bellum vix sopitum renouauit. Indignantibus & bellum fastidientibus *Carolo* destituitur, & fidei violatæ accusatus *Carolo* dicitur, legeque *Salica* regni administratione mouetur. Regni ergo priuatione multatum *Carolo* filio *Dedone*, quò nouarum conspirationum occasiones omnes utriusque adimeret, in *Monte* amandat, quod non procul ab *Heidelbergam* *Laureati* habet. *Auent. in Annal. Boior.*

6. *Carolus Borbonius* cùm à *Mediolanensibus* magnam pecuniæ vim pro militum stipendijs egisset, eumque propter exactiones & cocum bella numerare recusassent, tandem pro *Mediolanensibus*, si 30. aureorum nullius in menstruum stipendium darent, ductum illicò extra urbem & prouinciam *Mediolanensem* exercitum, & quia ipsos huiusmodi promissis aliàs deceptos fuisse sciebat, arctissimamente se obstringit, simulque Deum orans, eisdem fallat, primus hostilium tormentorum sibi caput auferret. Hac spe imminutissimi *Mediolanenses* maxima cum difficultate, tandem vniuersa ciuitas exhausta erat) periculis corraserunt, & militibus stipendia perfoluerunt. Verùm, nihilo mitius deinceps, quamuis ad extremam statem plerique adigerentur, ab

toribus ipsisque militibus (frustra implorata fide Borbonij) tractati sunt. Hoc facto paulo post Borbonius Cæsareanum exercitum ad Florentiã, & cum ab hoc conatu depulsus esset, ad Romam occupandam duxit, vbi dum ipse, acriter virgens oppugnationem, antequam nebula discateretur, incenia transcendere conatur, globo, incertum à suis, vel ab hoste traiectus interiit. *Guicciard. lib. 5. Bellatus 8.*

Aliquando impostoribus seu fraudum architectoribus nendum est, quod alterius colo adaptarunt, quod exemplis probavi non paucis in Theatro historico ante locum de pœnis æternis. Manet etiam plerunque fallaces & perfidiosos orbitas. 1. Pausanias (*in Arcad.*) existimat Philipponi Macedonem Tragicum exitum habuisse, omnemq; eius posteritatem deletam fuisse, quod temere pacta conuenta fidemq; datam hosti violaret. Itaque eo interfecto, vnicus Alexâder Magnus successor relictus est, quo mortuo, Duces inter se imperium diuiserunt. 2. *Franciscus Sfortia* à Mediolanensibus præfectus exercitui contra Venetos, Mediolanensium arma in ipsos conuertit, & oblesso atque ad deditonem coacto Mediolano, Dux Mediolanensis salutatus est, cuius filius Ioannes Galearius Sfortia à suis ciuibus in ipsa Ecclesia paternam perfidiam suo sanguine luit. *Sabell. Ennead. 7.*

3. Cùm *Henricus Valesius III. Gallia Rex* Ducem Guisium, velut sibi insensum è medio tollere decreuisset, Comitia indicit Blæsis, ad quæ vt quàm cunctissime vnâ cum cæteris Principibus veniat Guisus, hortatur: paret consilio siue iulioni, adque Regem citatis equis properat, quantūnis

alij monerent, non esse quod nimium Regi foret. Perbenignè à Rege excipitur, summae regni dignitates ei decernuntur; imò regni administratio, & tantum nò regium nomen tribuitur. At diuturna fuit hæc illi felicitas: in hoc enim lætatur curas cogitationesq; cōferebat, ut quocumq; modo posset, Guisū trucidaret. Itaq; quò incautè interceptat, quendam aulicum ad eum ablegatum mandato, habere Regē ardua quædam & ardua cū illo conferenda, priusquā ad sacramentum confessionis & Cōmunionis accederet: (erat enim dies sacer Dagoberto sanctissimo Galliarum regi.) Veniret itaq; ad cubiculū, vbi Rex cum consolabatur. Parietes cubiculi pretiosissimos cum quaque testi erant auleis, & sub illis occulcarij, ad hoc scelus perpetrandum à Rege consecreti, latitabant. Guisius cum cubiculum intraderetur, Regem non inuenit, (is enim in alio interiori secesserat,) & horrore suffusus, illud suspicari cœpit. Leuatis vna parte auleis, vnum ex latronibus videt, quem collo appressum humi prostermit. Atutū alij septem armati gladijs & pugionibus prosiliunt, Guisium circumstiter inuadunt. Vnus illorū furam illius percussit, graueque vulnus infligit, alius pugione collum adigit, quidam gladium illius teneat, possit stringere, tandem accurrunt, qui à tergo lethale vulnus impegit, alij alia addiderunt. Confusus itaque, vulneribusq; consumptus magnanimus Princeps concidit, altaque voce optinè misericordiam diuinā implorat, moxq; postea quot plagas, mandato Regis infestas, collum medio, contra fidē datam, & corpus in rogum ponitur, inq; cineres redigitur; corpus, moxq;

Lib. 1. Mercurij Gallobelg.

Anno 558.

tius, qui paulo ante Galliam hæreticorum dominari in signi virtute liberarat. Haud dum lapsus erat ab hoc facinore septimus mensis, cum à quodam F. Clemente non dissimili dolo Rex necatur. Nam cum nonnullas litteras Regi legendas dedisset, fingens se alias quærere, cultrum promit, & capulo tenus in ventrem Regis adigit, adactumque in vulnere reliquit, atque ita eadem fraude, quam alij parauerat, paulo post Rex occubuit, nullis relictis liberis; ac ne quidem agnatis, delata in alienam familiam Gallorum Monarchia. Hæc ex Annalibus Ianfonij. Discant hinc Principes & Magistratus, Deum etiam in hac vita, (vt Gregoras monet) *sape iusta mensura facinora pensare solere, vt illustribus documentis mortales erudiantur, hęc terreantur, qui vindicta Numinis, omnia perspicientis, pra suis cupiditatibus negligunt.* Vide P. Becanum de fide hostibus seruanda, & libellum meum Germanicum de officio hominis Catholici inter hæreticos viuentis.

Vide Theatrum hist.

SIGNVM LXIX.

FOEDERA ET SOCIETATEM NON temerè cum quibusvis inire, nec temerè semel facta foedera mutare, aut violare.

Rationes foedera improbantur sunt. 1. Vbi plures Principes, qui se pares existimant, foedere & societate coniunguntur, facile inter ipsos suspensiones & controuersie oriuntur: vnde fit, vt res magnæ spe incerta in difficultates multas incidant, & tandem euanescant. (Guicciard. lib. 7. hist.) 2. Socij & confœderari nonarum rerum

M. Iun. in
quæst. P. q. l.